

RECENZE: Martin Vopěnka – **Nebarevné vzpomínky**

Nebarevné vzpomínky. O rodině a dětství, ale hlavně o 60. letech. Samotný název a podtitul nejnovější knihy spisovatele Martina Vopěnky, jež vyšla pod hlavičkou jeho vlastního nakladatelství Práh v roce 2013, dokonale vystihuje velkou část toho, co v ní čtenář může nalézt. Ohlédnutí se do období, kdy byla značná část společnosti naočkována socialistickými ideály, zprostředkovává autor v krátkých, chronologicky na sebe nenavazujících textových útržcích. V nich se Vopěnka zabývá nejen obecným popisem a komentováním pro tu dobu charakteristickými úkazy, jednáním a způsobem myšlení, vzpomíná rovněž i na to, jak se tehdejší situace podepsala na atmosféře v jeho vlastní rodině.

Přestože řada autorových vrstevníků vzpomíná na dětství jako na nejkrásnější a nejbezstarostnější období v životě, Vopěnka ve svém textu na první pohled překvapuje spíše vážností, z níž místy do určité míry prosakuje lítost nad ne zcela naplněným dětstvím. Autorův otec a světově uznávaný matematik Petr Vopěnka je svým synem popisován coby dominantní muž, rozhodný a vždy tvrdě si stojící za svým přesvědčením. Nešvary jeho vůdčího charakteru spatřuje autor v přehlíživosti (ta se totiž vztahuje i na něj samotného), díky níž s ostatními jedná povýšeně, občas až s pohrdáním, pakliže dotýčný sám není schopen dosahovat vlastních úspěchů, pro něž by zasluhoval uznání. Subtilní matka Helena trpící depresemi je vůči synovi sice už o poznání empatictější, častěji se však čtenář dozvídá o jejím zkratovém chování, které Vopěnka líčí s pochopitelným smutkem, přesto ale s porozuměním.

Ať už vůči socialistické filozofii nebo snad přístupu svých rodičů k němu samému se vůbec nevyhraňuje ani nijak jinak nepohoršuje. Nepřevádí své vzpomínky do děje a nesnaží se je jakkoliv zkreslovat. Myšlenky podává uvážlivě, obohacené o atmosféru dokreslující (nikoliv však hodnotící) detaily, strízlivost a nadhled. To vše zvládá šikovně zaobalit tak, aby čtenář knihu neprolétl jedním dechem, ale zpomalil a skutečně uvažoval nad vahou a smyslem Vopěnkova sdělení. Tedy že nevyčítá, ale rozumí.

Právě díky skutečnosti, že autor jednotlivé situace a vzpomínky nesoudí, ale naopak se snaží do jejich aktérů vcítit se a pochopit je, se dílo stává osobní zповědí, v jejímž průběhu čtenář nejednou uznale zakývá hlavou nad způsobem, jakým se Vopěnka s bezesporu nelehkou životní etapou po tolika letech vyrovnává. Doplněno o jazyk a vypravěčský styl, který na první pohled nepůsobí nijak neotřele, přestože v něm jisté prvky hravosti (s nimiž se vyznavači literatury mohou setkat třeba u Smrti krásných srnců Oty Pavla) najít jednoznačně lze, nabízí Nebarevné vzpomínky příjemnou a vysoce poučnou četbu. Nikoliv však z hlediska historického, ale spíše osobního, jelikož empatie, kterou Vopěnka ve svém díle projevuje, je důkazem, že i pro něj je nyní dětství kapitolou, která začala a skončila šťastně, ať už se v ní událo cokoli bolestného. Podtitul knihy O rodině a dětství, ale hlavně o 60. letech je bezesporu výstižný. Slušelo by se k němu ale ještě přidat dovětek nevážně, ale rozvážně, jelikož právě tyto atributy jí propůjčují vysokou míru autenticity, zábavnosti a tudíž i pocit, že díky její četbě máme o čem přemýšlet a jsme díky ní myšlenkově opět o něco bohatší. A to je věc, o kterou jde (nejen) v literatuře především.